Čtvrtek 8. července 2021

P9_TA(2021)0359

Situace v Nikaragui

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 8. července 2021 o situaci v Nikaragui (2021/2777(RSP))

(2022/C 99/22)

Evropský parlament,

— s ohledem na svá předchozí usnesení o Nikaragui, zejména na usnesení ze dne 19. prosince 2019 o situaci v oblasti lidských práv a demokracie v Nikaragui ([1]) a na usnesení ze dne 8. října 2020 o zákonu o „zahraničních agentech" v Nikaragui ([2]),

— s ohledem na Dohodu zakládající přidružení mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na jedné straně a Střední Amerikou na straně druhé, ([3])

— s ohledem na nařízení Rady (EU) 2020/1998 ([4]) a rozhodnutí Rady (SZBP) 2020/1999 ze dne 7. prosince 2020 o omezujících opatřeních proti závažnému porušování a zneužívání lidských práv ([5]), rozhodnutí Rady (SZBP) 2020/607 ze dne 4. května 2020, kterým se mění rozhodnutí (SZBP) 2019/1720 o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Nikaragui ([6]), prováděcí nařízení Rady (EU) 2020/606 ze dne 4. května 2020, kterým se provádí nařízení (EU) 2019/1716 o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Nikaragui ([7]), a na rozhodnutí o prodloužení těchto sankcí do 15. října 2021,

— s ohledem na prohlášení vysokého představitele jménem Evropské unie ke zhoršující se politické situaci v Nikaragui ze dne 10. června 2021, na prohlášení jeho mluvčího ze dne 6. května 2021 o novém volebním zákoně a na společné prohlášení 59 zemí o Nikaragui na 47. zasedání Rady OSN pro lidská práva ze dne 22. června 2021,

— s ohledem na prohlášení předsedy Výboru pro zahraniční věci a předsedy delegace pro vztahy se zeměmi Střední Ameriky ze dne 15. června 2021 o zadržování představitelů opozice v Nikaragui;

— s ohledem na prohlášení mluvčí vysoké komisařky OSN pro lidská práva ze dne 28. května 2021 o Nikaragui a na informace o stavu lidských práv v Nikaragui, které dne 22. června 2021 ústně poskytla vysoká komisařka OSN pro lidská práva Michelle Bacheletová na 47. zasedání Rady pro lidská práva,

— s ohledem na prohlášení generálního sekretariátu Organizace amerických států (OAS) ze dne 6. května 2021 o volbě členů Nejvyšší volební rady a o volební reformě v Nikaragui a na rezoluci OAS ze dne 15. června 2021 o situaci v Nikaragui,

— s ohledem na prohlášení Meziamerické komise pro lidská práva, newslettery vydávané zvláštním monitorovaným mechanismem pro Nikaraguu (MESENI) a výroky komisařky Antonie Urrejolové, předsedkyně Meziamerické komise pro lidská práva, o situaci v Nikaragui, které pronesla dne 23. června 2021 na zvláštním zasedání Stálé rady OAS,

— s ohledem na výroční zprávu EU o stavu lidských práv a demokracie ve světě v roce 2020, kterou Rada přijala dne 21. června 2021, a na její kapitolu věnovanou Nikaragui,

— s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech z roku 1966,

— s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv z roku 1948,

— s ohledem na nikaragujskou ústavu,

([1]) Úř. věst. C 255, 29.6.2021, s. 65.
([2]) Přijaté texty, P9_TA(2020)0259.
([3]) Úř. věst. L 346, 15.12.2012, s. 3.
([4]) Úř. věst. L 410 I, 7.12.2020, s. 1.
([5]) Úř. věst. L 410 I, 7.12.2020, s. 13.
([6]) Úř. věst. L 139 I, 4.5.2020, s. 4.
([7]) Úř. věst. L 139 I, 4.5.2020, s. 1.

— s ohledem na čl. 132 odst. 2 a 4 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že stav lidských práv a demokracie v Nikaragui se opět výrazně zhoršil poté, co byly v dubnu 2018 násilně potlačeny občanské nepokoje; vzhledem k tomu, že od té doby bylo nejméně 130 osob z politických důvodů zbaveno osobní svobody a že odpůrci vlády a jejich rodiny čelí neustálé hrozbě osobní a internetové šikany ze strany policie a stoupenců vlády; vzhledem k tomu, že od protestů v roce 2018 se svévolné zadržování stále častěji používá jako trest pro aktivisty a disidenty; vzhledem k tomu, že aktivistům zvláště hrozí, že se stanou terčem fyzického násilí, které může mít i podobu sexuálního nebo genderově podmíněného násilí; vzhledem k tomu, že se zadržovanými osobami je ve vězení špatně zacházeno, je jim upírána lékařská péče, nemají přístup k právním zástupcům a jsou terčem násilí a sexuálních útoků a že lidé, kteří vystupují proti vládě, jsou umisťováni do cel s nejvyšší úrovní ostrahy, kde jsou pod zvýšeným dohledem, často u nich probíhají osobní prohlídky a jsou drženi v izolaci; vzhledem k tomu, že zvláštní obavy vzbuzuje postavení žen a starších osob mezi lidmi ve vězení;

B. vzhledem k tomu, že současná situace vedla k tomu, že zemi bylo od roku 2018 nuceno opustit více než 108 000 osob, které žádaly o azyl v sousedních zemích, přičemž tři čtvrtiny z nich žádaly o mezinárodní ochranu v Kostarice;

C. vzhledem k tomu, že dne 4. května 2021 přijalo Národní shromáždění Nikaraguy změnu volebního zákona č. 331, do něhož byla začleněna nedávno přijatá represivní ustanovení; vzhledem k tomu, že nový volební zákon rovněž obsahuje ustanovení, která omezují volební soutěž a výkon politických práv, vytvářejí další překážky účasti politické opozice a v rozporu s mezinárodními normami omezují veřejné svobody, vedle jiných zejména právo podílet se na veřejné politice, svobodu sdružování, svobodu projevu, právo na sociální prostor a právo na obranu práv; vzhledem k tomu, že tyto reformy zcela ignorují požadavky opozice, občanské společnosti a mezinárodního společenství;

D. vzhledem k tomu, že Nejvyšší volební rada (SEC) je orgán pověřený řízením volebního procesu v Nikaragui a dohled nad ním; vzhledem k tomu, že tento proces by měl řídit nestranný, nezávislý a transparentní orgán, který dodržuje demokratické zásady a dbá na účinný a pluralitní výkon občanských a politických práv obyvatelstva; vzhledem k tomu, že členové SEC byli jmenováni Národním shromážděním, které zcela ovládá Daniel Ortega; vzhledem k tomu, že SEC proto nelze považovat za nestranný a transparentní orgán, což dále narušuje politický proces v zemi; vzhledem k tomu, že tato jmenování spolu s nedávnými změnami volebního zákona nejsou výsledkem dialogu mezi vládou a opozičními skupinami, k němuž opakovaně vyzývala EU a mezinárodní společenství, nýbrž byla provedena jednostranně vládnoucí většinou;

E. vzhledem k tomu, že nikaragujské úřady v posledních několika týdnech bez řádného procesu rozpustily dvě politické strany a použily přitom metody, které odporují mezinárodním normám; vzhledem k tomu, že rozpuštění těchto politických stran – Partido de Restauración Democrática a Partido Conservador – a zahájení vykonstruovaného, politicky motivovaného trestního vyšetřování, které by mohlo vést až k tomu, že kandidáti politické opozice budou bez řádného procesu diskvalifikování z účasti na volbách, nejen podrývá právo aspirujících kandidátů ucházet se o zvolení, nýbrž také právo voličů svobodně hlasovat pro své kandidáty; vzhledem k tomu, že tato opatření jsou spolu s politickým zneužíváním justice v rozporu se základními demokratickými principy a představují závažné porušení práv, která nikaragujskému lidu zaručuje nikaragujská ústava a mezinárodní právo;

F. vzhledem k tomu, že od počátku června 2021 bylo nejméně 21 představitelů demokratické opozice, včetně šesti předběžných kandidátů na úřad prezidenta a čelných odborových a politických představitelů, svévolně zatčeno na základě vykonstruovaných, politicky motivovaných, nejednoznačných obvinění bez jakýchkoli důkazů, a to v procesu, který byl spojen se závažným porušováním procesních záruk a byl dokladem toho, že justice není nezávislá; vzhledem k tomu, že desítky významných představitelů opozice hlásí, že jsou terčem systematické perzekuce a neustále zastrašování, před jejich domy téměř permanentně hlídkuje policie a na ulicích jsou sledováni, takže se nemohou volně pohybovat;

G. vzhledem k tomu, že nikaragujská vláda přijímá v posledních letech zákony, které jsou stále restriktivnější, jako je například zákon o regulaci zahraničních agentů, zvláštní zákon proti kyberkriminalitě, zákon proti zločinům z nenávisti, zákon o právu lidu na nezávislost, suverenitu a sebeurčení v zájmu míru a zákon o změně trestního řádu, který prodloužil dobu vyšetřování na 90 dní z 48 hodin stanovených ústavou; vzhledem k tomu, že tyto zákony uzákoňují represi a legalizují činy, které byly v zemi spáchány od jejich přijetí;

Čtvrtek 8. července 2021

H. vzhledem k tomu, že neustálá perzekuce a kriminalizace nezávislých médií omezují právo na svobodu projevu a podrývají právo veřejnosti na to, aby se jí dostávalo pravdivých informací; vzhledem k tomu, že ačkoli svoboda projevu online i offline má pro každou demokratickou zemi zásadní význam v kterékoli době, nabývá prvořadého významu v době voleb; vzhledem k tomu, že představitelé státních orgánů a provládní média se svými výroky snaží stigmatizovat osoby považované za disidenty;

I. vzhledem k tomu, že tento znepokojivý vývoj, za nímž stojí nikaragujská vláda, ukazuje, že režim – tím, že postupně uzavírá prostor pro demokracii, národní porozumění a mezinárodní mediaci s cílem nalézt pokojné řešení konfliktu – postupně sklouzává do autoritarismu a zjevně hodlá zamezit konání svobodných a spravedlivých voleb, které mají proběhnout dne 7. listopadu 2021; vzhledem k tomu, že EU a ostatní mezinárodní subjekty a organizace působící v oblasti lidských práv varují, že existují důvodné obavy, že tyto zákony by mohly být použity proti těm, kdo vystoupí proti represivním opatřením;

J. vzhledem k tomu, že mezioborová skupina nezávislých odborníků Meziamerické komise pro lidská práva již prohlásila, že metody používané k potlačení pouličních protestů lze považovat za zločiny proti lidskosti;

K. vzhledem k tomu, že dosud nebyla provedena prakticky žádná z doporučení, která pro Nikaraguu vydal Úřad vysokého komisaře pro lidská práva, což způsobuje, že v zemi nadále panuje beztrestnost a stále dochází k porušování práv;

L. vzhledem k tomu, že reformy zákona o ochraně spotřebitele (zákon č. 842) nikaragujského Národního shromáždění ukládají bankám povinnost otevřít účty příbuzným osob, na něž byly vládou USA a dalšími zeměmi uvaleny sankce a které jsou obviněny z korupce, praní peněz a porušování lidských práv; vzhledem k tomu, že rodina Ortegy a Murillové je obviněna z budování podnikatelského impéria v oblasti telekomunikací, energetiky a dalších odvětví;

M. vzhledem k tomu, že rozvoj a upevňování demokracie a právního státu a dodržování lidských práv a základních svobod tvoří nedílnou součást vnějších politik EU a jsou zahrnuty do dohody o přidružení mezi EU a zeměmi Střední Ameriky z roku 2012;

1. vyjadřuje solidaritu s nikaragujským obyvatelstvem a důrazně odsuzuje veškeré represivní kroky nikaragujských orgánů namířené proti demokratickým opozičním stranám a jejich členům, novinářům a dalším pracovníkům sdělovacích prostředků, studentům, původním obyvatelům, obráncům lidských práv a občanské společnosti a jejich rodinným příslušníkům, a odsuzuje zejména způsobená úmrtí; vyzývá k tomu, aby bylo okamžitě zastaveno ukládání restriktivních opatření, represe a porušování lidských práv, a vyzývá k přijetí odpovědnosti za závažná porušení, jichž se nikaragujská vláda dopouští od roku 2018;

2. vyzývá k okamžitému a bezpodmínečnému propuštění všech svévolně zadržovaných politických vězňů, včetně prezidentských kandidátů Cristiany Chamorroové, Artura Cruze, Félixe Maradiagy, Juana Sebastiána Chamorra, Miguela Mory a Medarda Maireny, politických představitelů Josého Pallaise, José Adána Aguerriho, Dory Maríe Téllezeové, Huga Torrese, Víctora Huga Tinoca, Violety Graneraové, Any Margarity Vijilové, Suyen Barahonaové a Pedra Joaquína Chamorra a dalších opozičních aktivistů, obránců lidských práv a novinářů; dále žádá, aby bylo zajištěno dodržování základních právních záruk, lidských práv a občanských a politických práv těchto osob; požaduje, aby vláda okamžitě předložila důkazy o tom, že vězněné osoby jsou stále naživu, a o místě jejich pobytu; připomíná, že osobám v exilu musí být poskytnuty plné záruky, aby se mohly vrátit do své země;

3. žádá nikaragujskou vládu, aby zrušila výjimečný stav, který v zemi de facto existuje, respektovala úlohu národní policie jako nepolitické a nestranné síly, která musí postupovat striktně podle zákona, odzbrojila polovojenské síly, dodržovala dohody podepsané s Občanskou aliancí a obnovila občanská práva; znovu vyzývá vládu, aby umožnila organizacím občanské společnosti působit v bezpečném a příznivém prostředí bez obav z odvetných opatření;

4. opětovně vyzývá k obnovení inkluzivního dialogu a demokracie, které jsou jediným východiskem z politické, hospodářské a sociální krize v Nikaragui; zdůrazňuje, že je třeba přijmout reformy inkluzivním a transparentním způsobem; vyzývá delegaci EU v Nikaragui, aby pokračovala ve svém diplomatickém úsilí zaměřeném na volební proces a aby jej zintenzivnila a aby se nadále obracela na příslušné orgány s cílem nalézt politické řešení krize v Nikaragui;

5. naléhavě vyzývá nikaragujské orgány, aby okamžitě provedly změny volebního zákona v souladu s mezinárodními parametry, jak požadovala Organizace amerických států ve svém usnesení ze dne 21. října 2020, aby jmenovaly nestranné osoby do různých volebních struktur, obnovily právní status stranám, jimž byl odňat, aby respektovaly právo Nikaragujců volit a být volen a aby zaručily neomezenou přítomnost vnitrostátních a mezinárodních volebních pozorovatelských orgánů a zavázaly se k politickému soužití po volbách; zdůrazňuje, že mají-li být volby a výsledná vláda uznány Evropským parlamentem, musí být provedeny změny požadované Organizací amerických států a mezinárodními organizacemi, zejména obnovení práv a svobod, které umožňují svobodný, důvěryhodný a spravedlivý volební proces;

6. odsuzuje přijetí a uplatňování restriktivních a represivních zákonů a vyzývá k jejich okamžitému zrušení; zdůrazňuje, že tyto zákony jsou v rozporu s právy a svobodami Nikaragujců zakotvenými v ústavě Nikaragujské republiky, Meziamerické demokratické chartě a dalších mezinárodních smlouvách, jichž je Nikaragua signatářem; odmítá nevhodné využívání institucí a zákonů nikaragujskou autoritářskou vládou s cílem kriminalizovat organizace občanské společnosti a politické oponenty;

7. znovu vyzývá nikaragujské orgány, aby umožnily neomezený přístup Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva (OHCHR), Meziamerické komisi pro lidská práva (IACHR) a její interdisciplinární skupině nezávislých odborníků (GIEI), zvláštnímu monitorovacímu mechanismu pro Nikaraguu (MESENI), mezinárodním organizacím občanské společnosti a evropským orgánům s cílem zajistit dodržování lidských práv v Nikaragui; opakuje svou výzvu k okamžitému obnovení právní subjektivity organizací obránců lidských práv, jako je Centro Nicaragüense de Derechos Humanos (CENIDH);

8. vyzývá nikaragujskou vládu, aby vytvořila nezávislou vyšetřovací jednotku složenou z mezinárodních odborníků, která by dohlížela na to, aby úřad nejvyššího státního zástupce provedl důvěryhodné, nestranné a důkladné vyšetření údajné odpovědnosti nejvyšších policejních činitelů za závažné porušování lidských práv, k němuž došlo v souvislosti s tvrdým zákrokem v roce 2018 i později;

9. vyzývá Středoamerický integrační systém (SICA) a jeho členské státy, aby hrály aktivní úlohu při obraně, ochraně a podpoře demokracie a při obraně lidských práv v Nikaragui, jak je stanoveno v Tegucigalpském protokolu z roku 1991 a v Rámcové smlouvě o demokratické bezpečnosti ve Střední Americe z roku 1995, jejíž článek 1 stanoví, že demokracie je založena na existenci vlád volených ve všeobecných a svobodných volbách tajným hlasováním a na bezpodmínečném dodržování všech lidských práv ve státech, které tvoří region Střední Ameriky;

10. vyzývá Finanční akční výbor (FATF), aby zahájil nezbytnou koordinaci s Úřadem USA pro kontrolu zahraničního majetku s cílem zajistit mezinárodní finanční bezpečnost v souvislosti s nezákonnými operacemi režimu Ortegy a Murillové a jeho spolupracovníků a s jejich obchodními vztahy a majetkem v evropských zemích; upozorňuje na skutečnost, že Nikaragua je od října 2020 na černé listině FATF;

11. vyzývá Radu a členské státy, aby urychleně rozšířily seznam osob a subjektů, na něž mají být uvaleny sankce, včetně prezidenta a viceprezidentky Nikaraguy a jejich nejbližšího okolí, přičemž zvláštní pozornost je třeba věnovat tomu, aby tím nebyli nikterak poškozeni nikaragujští občané; zdůrazňuje, že je třeba zajistit, aby se pomoc EU určená organizacím občanské společnosti, obráncům lidských práv a obyvatelům Nikaraguy realizovaná mimo jiné prostřednictvím rozvojových a humanitárních programů EU i nadále dostávala ke skutečným příjemcům, a nikoli k vládě a státním orgánům, s cílem zmírnit dopad pandemie COVID-19 a současných vládních represí a zabránit tomu, aby se tato krize proměnila v humanitární krizi; připomíná, že s ohledem na dohodu o přidružení mezi EU a Střední Amerikou musí Nikaragua dodržovat a upevňovat zásady právního státu, demokracii a lidská práva, a opakuje svůj požadavek, aby byla vzhledem k současným okolnostem aktivována doložka o demokracii, jež je součástí dohody o přidružení;

12. oceňuje a podporuje úsilí, které v Nikaragui ve velmi složitém prostředí vynakládá delegace EU, a dobrou práci, kterou tam odvedla; vyzývá EU a její členské státy, aby pozorně sledovaly situaci na místě prostřednictvím svých zástupců a velvyslanectví v Nikaragui, a to i sledováním soudních procesů a navštěvováním kritiků a opozičních vůdců ve věznicích nebo v domácím vězení;

Čtvrtek 8. července 2021

13. vyzývá delegaci EU v Nikaragui a případně členské státy, aby usnadnily vydávání mimořádných víz a poskytly v členských státech dočasné útočiště osobám pronásledovaným z politických důvodů;

14. žádá, aby Konference předsedů vyslala do Nikaraguy zjišťovací misi, jíž se zúčastní i delegace pro vztahy se zeměmi Střední Ameriky, s cílem posoudit situaci v oblasti lidských práv a politickou situaci;

15. opakuje svou výzvu uvedenou ve svém usnesení ze dne 14. března 2019 k okamžitému vydání Alessia Casimirriho, který stále žije pod ochranou nikaragujské vlády v Managui, do Itálie, kde si má za prokázané zapojení do únosu a zabití bývalého předsedy vlády a předsedy italské Křesťansko-demokratické strany Alda Mora a za vraždu příslušníků jeho ochranky, k níž došlo dne 16. března 1978 v Římě, pravomocně odpykat šest trestů doživotního odnětí svobody;

16. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, vládám a parlamentům členských států, generálnímu tajemníkovi Organizace amerických států, Evropsko-latinskoamerickému parlamentnímu shromáždění, Středoamerickému parlamentu, Limské skupině a vládě a parlamentu Nikaragujské republiky.